

การออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาล

กัลยาลักษณ์ ไชยศิริ, พย.ม.*

ศิริวรรณ วัฒนฉัตรชัย, ปร.ค.**

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและปรับตัว รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยี รักการเรียนรู้ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา มีทักษะอาชีพและทักษะชีวิตสามารถอยู่รอดในสังคมได้ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนต้องมีการพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการค้นคว้าความรู้ ซึ่งทักษะเหล่านี้มีความจำเป็นในทุกวิชาชีพ ในวิชาชีพพยาบาลได้มีการนำรูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐานมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ให้แก่นักศึกษาพยาบาล ให้นักศึกษาพยาบาลสามารถคิดสร้างสรรค์ผลิตผลงานในชั้นเรียน สามารถค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้ใหม่ และต่อยอดพัฒนานวัตกรรมทางการพยาบาลอันเป็นประโยชน์ให้แก่ผู้ป่วยต่อไป นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสารที่ดี ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างมากสำหรับวิชาชีพพยาบาล เนื่องจากวิชาชีพพยาบาลจำเป็นต้องทำงานกับสหวิชาชีพ มีการติดต่อประสานงานกันตลอดเวลา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐานจึงเป็นเสมือนพื้นฐานในการสร้างผลงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพทางการพยาบาลให้มีความก้าวหน้าต่อไป

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน ทักษะการคิดสร้างสรรค์

---

* อาจารย์ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

INSTUCTIONAL DESINGN BY USING CREATIVITY- BASED LEARING TO PROMOTE CREATIVE THINKING SKILLS OF NURSE STUDENTS

Pol.Lt.Col. Kanyalak Chaisiri, N.N.S.

Siriwan Vanichwatanavorachai, Ph.D.

Abstract

Teaching and learning in present day focus on child center learning, allowing them to seek knowledge by themselves with lifelong education and creating 21st Century skills for learners to practice and adjust themselves to have media and technology literacy, passion to learn, ability to work with other people, creativity, ability to solve problems, occupational skills, and life skills that can make them survive in the society. As a result, teaching and learning management must be developed to provide the learners with 21st Century skills. Teaching and learning using a Creativity-based Learning is another popular pattern. The objective is to promote and develop the creative thinking skills of the learners and help to develop teamwork skills, communication skills, and knowledge search skills. These skills are necessary for every profession. Regarding the nursing profession, the creative style is used as the basis for teaching and learning management to promote creative thinking skills for nurse students to make them be able to creatively come up with the idea for work in the classroom, be able to search for knowledge by themselves, create new knowledge, and continue to develop innovations in nursing that are beneficial to patients. Apart from that, they can also develop teamwork skills, and good communication skills which are very necessary for the nursing profession because people in nursing profession need to work with people from many professions at all times. Therefore, teaching and learning by using a creative model is the basis for creating work related to the development of the nursing profession further.

Keywords: Nursing Teaching and Learning Management Creativity-based Learning Creative Thinking Skill

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ไม่หยุดนิ่งมีวิวัฒนาการตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และการศึกษา โดยด้านการศึกษาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก มีการเข้าถึงการศึกษาของผู้คนมากขึ้น วิธีการแสวงหาความรู้ของผู้คนเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง โดยในอดีตอาจจะมีการแสวงหาความรู้โดยได้รับการบอกเล่าจากรุ่นสู่รุ่น สอนโดยผู้รู้หรือจากประสบการณ์ แต่ในปัจจุบัน การศึกษาได้มีการพัฒนาไปตามยุคสังคม และเทคโนโลยีที่มีเปลี่ยนแปลง ทำให้การเรียนรู้มีอยู่ทุกที่ ไม่จำกัดอยู่ เฉพาะที่ใดที่หนึ่ง หรือช่วงอายุใดอายุหนึ่งเพียงเท่านั้น ผู้คนสามารถค้นหาความรู้และพัฒนาสร้างองค์ความรู้ใหม่ ขึ้นมาได้ด้วยตนเอง มีการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และคิดอย่างสร้างสรรค์ นำองค์ความรู้ที่ได้มาปรับปรุงพัฒนา งานสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรม มีทักษะการประกอบวิชาชีพ เพื่อนำไปสู่สังคมแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือว่าเป็นความท้าทายของทั้งผู้เรียนและผู้สอนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงตนอยู่ในยุคนี้ได้

ประเทศไทยได้มีการตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จึงมีการนำ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มาปรับใช้ภายในการศึกษาไทย เพื่อให้ประชากรไทยสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ท่ามกลาง โลกแห่งเทคโนโลยี เศรษฐกิจและการค้า โลกาภิวัตน์ไปกับเครือข่าย ความสมคูลย์ของสิ่งแวดล้อมและพลังงาน สังคมเมื่อ สังคมผู้สูงอายุ โดยมีทักษะที่จำเป็นได้แก่ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย การคิดอย่างมี วิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและความร่วมมือ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 2) ทักษะชีวิตและ งานอาชีพ ประกอบด้วย ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และกำกับดูแลตนเองได้ ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างผลงานหรือผลิตผลและความรับผิดชอบเชื่อถือได้ และภาวะ ผู้นำและความรับผิดชอบ 3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ประกอบด้วย การรู้เท่าทันสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ และการรู้ทันเทคโนโลยี (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2564) ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษ ที่ 21 ต้องมีการพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะดังกล่าว โดยผู้สอนต้องเปลี่ยนจากผู้บรรยายมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้ออกแบบการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ (กลุ่มความรู้การจัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2563) นอกจากนี้ผู้สอนยังเป็นผู้กำหนดประเด็นกระตุ้น ความสนใจสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา

การศึกษาด้านการพยาบาลมุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ เป้าหมายการเรียนรู้ต้องสามารถนำ ความรู้และประสบการณ์ที่ได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการคิด วิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ (ประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งทักษะการคิดวิเคราะห์ถือว่าเป็นทักษะที่มีความสำคัญและเป็นทักษะเริ่มต้นของการ พัฒนาความรู้ในวิชาชีพ การจัดการเรียนการสอนจึงมีการพัฒนาโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดการเรียนการ

สอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน เน้นพัฒนาทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาล ให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และคิดอย่างสร้างสรรค์ (วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์, 2558) สามารถนำไปต่อยอดเพื่อสร้างผลงานใหม่ในชั้นเรียน ต่อยอดไปสู่การคิดสร้างสรรค์ผลิตผลงานหรือสร้างนวัตกรรมทางการพยาบาลอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชน

อาชีพพยาบาลจัดว่าเป็นอาชีพที่ต้องใช้ทักษะหลายหลายด้าน เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางปัญญา ทักษะการทำงานเป็นทีม และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือทักษะในการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งทักษะความคิดสร้างสรรค์นี้ถือว่าเป็นปัญหาสำหรับการศึกษาในประเทศไทย เนื่องจากการสอนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือระดับอุดมศึกษายังมีการสอนในรูปแบบเดิมๆ เรียนในลักษณะรูปแบบเดียวกัน ทำให้ผู้เรียนกล้าหลุดจากรอบที่วางไว้ ไม่เน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งทักษะการคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นต้องมีในผู้เรียนทุกสายอาชีพ โดยเฉพาะวิชาชีพพยาบาลทักษะความคิดสร้างสรรค์ถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล ปรับปรุงงานพยาบาลให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้บริการ โดยงานทางการพยาบาลมีการพัฒนานวัตกรรมเชิงพยาบาลอยู่เสมอ แต่ยังคงพบว่าในบางครั้งการดำเนินการพัฒนานวัตกรรมยังมีความยากลำบาก พบอุปสรรคขัดขวางความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรพยาบาล อาจเนื่องมาจากความซ้ำซากของเนื้องานพยาบาลทำให้ไม่เกิดทักษะคิดสร้างสรรค์ผลงาน (สุนทรภรณ์ ทองไผ่, 2559) ไม่กล้าคิดนอกกรอบที่กำหนดจากเนื้องานขาดทักษะการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งทักษะกระบวนการคิดเหล่านี้จะต้องได้รับการฝึกฝนและพัฒนาตั้งแต่การเมื่อเป็นนักศึกษา เพื่อแก้ไขการคิดอยู่ในกรอบเดิม ดังนั้นการศึกษาด้านการพยาบาลจึงควรเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางการพยาบาลในการส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่ในระยะเริ่มเป็นนักศึกษาควบคู่ไปกับการเสริมทักษะในด้านอื่นๆ

บทความฉบับนี้ผู้เขียนจะนำเสนอการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในนักศึกษาพยาบาล ให้นักศึกษาพยาบาลสามารถนำกระบวนการคิดสร้างสรรค์ไปต่อยอดเพื่อสร้างและพัฒนานวัตกรรม ไม่ใช่เพียงการเรียนรู้โดยการท่องจำ แต่ผู้เรียนจะต้องมีการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการต่อยอดความรู้เพื่อสร้างผลงานที่เกี่ยวกับนวัตกรรมการพัฒนาวิชาชีพทางการพยาบาลให้มีความก้าวหน้า เป็นเลิศและยั่งยืน โดยบทความนี้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน ดังหัวข้อต่อไปนี้ 1) แนวคิดการคิดสร้างสรรค์ 2) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน โดยมีหัวข้อดังนี้ ความหมายการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน วัตถุประสงค์การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน องค์ประกอบการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน กระบวนการขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน 3) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐานของนักศึกษาพยาบาล และ 4) ประโยชน์ของการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน

เนื้อหา

1. แนวคิดการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของมนุษย์ในระดับบุคคล หรือทีม เป็นสำคัญในการช่วยให้เกิดการพัฒนางาน โดยจะประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ความรู้ ความชำนาญ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และแรงจูงใจ (Amabile, 2013) ความคิดสร้างสรรค์จะต้องนำมาซึ่งผลงานที่มีคุณภาพและแปลกใหม่ มีการบูรณาการเชื่อมโยงสิ่งต่างๆเข้าด้วยกันให้เกิดเป็นความคิดใหม่ เพื่อพัฒนาให้เกิดผลผลิตใหม่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหา เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การมีความคิดสร้างสรรค์ที่ดีนั้นจะประกอบด้วยปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก คือ 1) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อมต้องเอื้อต่อการคิด มีความสัมพันธ์เชิงบวก ให้อิสระในการทำงาน ระยะเวลาที่เหมาะสม ปริมาณงานที่เหมาะสม 2) ปัจจัยภายใน ได้แก่ คุณลักษณะของบุคคลในการทำงาน แรงจูงใจในการทำงาน ความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของบุคคล เป็นต้น

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในทุกสาขาอาชีพ สำหรับวิชาชีพพยาบาลถือว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพทางการพยาบาล มาตรฐานทางการพยาบาล เพิ่มขีดความสามารถในการดูแลผู้ใช้บริการให้มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่เกิดขึ้นได้เองในแต่ละบุคคลแต่ต้องใช้ฝึกฝนพัฒนาตามเวลาร่วมกับการพัฒนาด้านอื่นๆ รวมถึงการส่งเสริมประสมการณ์ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังต้องมีสิ่งแวดล้อมและบริบทที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย ดังนั้นเพื่อให้ได้พยาบาลที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีความพร้อมในการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ ต่อองค์กร และต่อผู้รับบริการ จึงควรปลูกฝังการฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่เป็นนักศึกษาพยาบาล ให้นักศึกษาเกิดประสบการณ์การคิดสร้างสรรค์ สามารถคิดออกจากกรอบเดิม มีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นใหม่ๆ เพื่อพัฒนาวิชาชีพต่อไป

2. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรคเป็นฐาน (Creativity-based Learning : CBL)

การเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรคเป็นฐาน (Creativity-based Learning : CBL) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้นำรูปแบบการสร้างสรรคเป็นฐาน มาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์อย่างเป็นรูปธรรม มีการคิดวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และเกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ความหมายการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรคเป็นฐาน

การเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรคเป็นฐานเป็นหนึ่งในวิธีการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โครงสร้างหลักได้พัฒนามาจากโครงสร้างการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning : PBL) และแนวทางการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แบบความคิดแนวขนาน (วิริยะ ฤาชัยพานิช, 2558) อนรรฆ สมพงษ์ และลดาวลัย มะลิไทย (2560) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรคเป็นฐานว่าเป็นการสอนที่สอนให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิด ทักษะการทำงาน และทักษะ

การใช้ชีวิต โดยจะมีการสอนที่มีความหลากหลาย ไม่ยึดติดกับวิธีใดวิธีหนึ่ง และ Phuangphae (2017) ได้ให้ความหมายว่าเป็นการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียน ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นในอนาคต ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการสื่อสาร และทักษะความคิดสร้างสรรค์ โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน เป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการสอนที่มีความหลากหลาย ผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อช่วยพัฒนาให้เกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน

การเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐานพัฒนามาจากแนวคิดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้นี้จะช่วยพัฒนาให้เกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการค้นคว้าข้อมูล ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการสื่อสาร โดยเฉพาะทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ที่เป็นจุดเด่นของการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน ซึ่งทักษะการคิดนี้จะเป็พื้นฐานในกระบวนการเรียนรู้สิ่งอื่น ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ สามารถผลิตผลงาน และนวัตกรรมออกมาได้

องค์ประกอบการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน ประกอบด้วยกระบวนการ 8 ข้อ และบรรยากาศ 9 ข้อ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน มีการนำกระบวนการทั้ง 8 ข้อไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน ผสมผสานออกมาเป็นขั้นตอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา ปัญหา และบรรยากาศ โดย วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ (2562) และ วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์และวรวรรณ นิมิตรพงษ์กุล (2562) ได้เสนอกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน ไว้ 8 ข้อ ดังนี้

1. การสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นความอยากรู้ (Inspiration)
2. เปิดโอกาสให้ค้นหา รวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้อันนำมาสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Self-Study)
3. การสอนมักจะเป็นการตอบด้วยคำถาม จะเป็นการสอนแบบรายคน หรือรายกลุ่มมากกว่าการสอนรวม
4. การสอนเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาทางแก้ไขด้วยตนเอง (Individual Problem Solving)
5. แบ่งกลุ่มในการทำงาน หรือโครงการ (Team Project)
6. ใช้เกมเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ในห้องเรียน เช่น การให้รางวัล มีการแข่งขัน มีระดับขั้นของความสำเร็จ (Game-Based Learning)
7. นำเสนอผลงานด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น พูด เขียน แสดง หรือการจัดทำเป็นสื่อต่างๆ (Creative Presentation)
8. ใช้การวัดผลที่ออกแบบไว้ล่วงหน้าโดยกำหนดเป้าหมายการวัดผลไว้ (Informal Assessment and Multidimensional Assessment Tools)

การจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน ผู้สอนควรสร้างบริบท หรือบรรยากาศที่ช่วยสนับสนุนผู้เรียนให้มีคิดอย่างสร้างสรรค์ 9 ข้อ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2563 วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์, 2562 วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์และวรวรรณ นิมิตรพงษ์กุล, 2562) ดังนี้

1. ผู้สอนต้องใช้เวลาผู้เรียนในชั้นตอนที่ 3 ค้นคว้าและคิด และชั้นตอนที่ 4 นำเสนอ ใช้เวลาในการสอนให้น้อยลง เน้นการสอนเป็นรายเดี่ยวหรือกลุ่มเล็กมากกว่าการสอนรวม
2. ผู้สอนหลีกเลี่ยงการอธิบายอย่างละเอียด แต่ต้องให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง และตอบคำถามผู้เรียนด้วยคำถาม เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้เกิดการค้นหาคำตอบต่อไป
3. ผู้สอนควนหลีกเลี่ยงการตัดสินผู้เรียนว่าคำตอบของผู้เรียนนั้นผิดหรือถูก แต่ใช้วิธีการตอบคำถามด้วยคำถาม เช่น ทำไมถึงคิดอย่างนั้น เพื่อนๆ มีความคิดเห็นอย่างไรในเรื่องนี้ เป็นต้น
4. การสอนในรูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน ต้องเน้นสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการคิด
5. การสอนในรูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน ต้องใช้เรื่องที่เด็กสนใจเป็นเนื้อหา และใช้การค้นคว้าเนื้อหาวิชาความรู้ตามตำราเป็นตัวตาม
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนในรูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน ควรใช้ระยะเวลาสั้นมากกว่า 90 นาที
7. การสอนในรูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน เน้นให้เด็กสนใจพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ จึงไม่จำเป็นต้องวัดผลครั้งเดียว ควรมีการวัดผลและรายงานผลให้ผู้เรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองในแต่ละด้าน
8. การสอนในรูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน ต้องเกิดจากความสมัครใจ ความสนใจของผู้เรียน ไม่ใช่การบังคับ
9. ผู้สอนจะเป็นผู้รับฟังเรื่องราวที่ผู้เรียนคิดและนำเสนอ เรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน อาจมีการแสดงความคิดเห็นในจังหวะที่เหมาะสม และควรให้กำลังใจแก่ผู้เรียน

กระบวนการขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน

กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน เป็นการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการค้นคว้าข้อมูล ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการสื่อสาร ซึ่งสามารถสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนได้ 5 ขั้นตอน (วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์, 2558 สิริพัทธ์ เจริญวิโรจน์, 2560 และPhuangphae, 2017) ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกระตุ้นความสนใจ ขั้นตอนนี้เป็นบทนำที่จะนำเข้าสู่หัวข้อของบทเรียนโดยผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้นความสนใจผู้เรียน ซึ่งเป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้เรียนนั้นมีความอยากรู้ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ อยากค้นหาคำตอบ ถือว่าเป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างมากที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐาน สามารถกระตุ้นความสนใจโดยวิธีการต่างๆ ดังนี้

1. การใช้เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน หรือสิ่งที่ผู้เรียนสนใจเป็นตัวกระตุ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาที่เรียน และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

2. การใช้สื่อมัลติมีเดีย เป็นสิ่งที่สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี โดยผู้สอนต้องเลือกสื่อที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหา สร้างแรงบันดาลใจได้ดีจึงจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. การใช้เกมหรือกิจกรรมสนทนา การถือว่าการกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียน ได้มาก ซึ่งเกมอาจเป็นสนทนาการง่ายๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหา โดยเลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียน

การเลือกวิธีกระตุ้นให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียนนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ผู้สอนสามารถเลือกการกระตุ้นผู้เรียนได้ทั้งสามรูปแบบพร้อมกันหรือเลือกเพียงรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งก็ได้

ขั้นตอนที่ 2 ตั้งปัญหาและแบ่งกลุ่มตามความสนใจ กระบวนการนี้จะใช้ปัญหาเป็นตัวนำ โดยขั้นนี้ผู้สอนจะปล่อยให้ผู้เรียนค้นหาปัญหาที่ตนเองสงสัยแล้วจึงนำมาแบ่งกลุ่มตามความสนใจ ตามความสมัครใจ กระบวนการนี้ผู้เรียนจะไม่ถูกบังคับให้รู้ ผู้สอนจะไม่กำหนดคำถามให้ผู้เรียน แต่จะปล่อยให้ผู้เรียนค้นหาปัญหาที่ตนเองสงสัย ซึ่งต้องเกิดจากความอยากรู้ด้วยตนเอง จำนวนกลุ่มตั้งขึ้นตามจำนวนปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน สมาชิกของกลุ่มขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 ค้นคว้าและคิด ผู้สอนปล่อยให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาได้อย่างเต็มที่ในการค้นคว้าและคิดเป็นขั้นตอนที่ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ ผู้สอนมีหน้าที่เดินตามกลุ่มเพื่อให้คำปรึกษากลุ่ม ชี้แนะ และตอบคำถามด้วยคำถาม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ตัดสินใจด้วยตนเอง ผู้สอนจะไม่ตัดสินผู้เรียนจากคำตอบ แต่จะให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนมีปัญหา แนะนำแหล่งความรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เลือกข้อมูลที่ถูกต้องเอง และให้ผู้เรียนสนุกกับการสำรวจความรู้ดังกล่าว ผู้เรียนจะเกิดกระบวนการคิดหาคำตอบ เลือกและตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับ ผู้เรียนจะเกิดทักษะกระบวนการคิด ค้นคว้าคำตอบ รู้จักการตัดสินใจจากข้อมูลที่ตนเองหามา

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอ ผู้เรียนจะได้นำเสนอผลงานที่ตนเองไปค้นคว้าและคิด ขั้นตอนนี้ผู้สอนต้องปล่อยให้ผู้เรียนนำเสนอจนจบโดยไม่แทรกแซงระหว่างการนำเสนอ ผู้ที่มีหน้าที่ซักถาม แสดงความคิดเห็นคือผู้ร่วมชั้นเรียน ให้เพื่อนร่วมชั้นถามคำถาม แสดงความคิดเห็น ซึ่งกระบวนการนี้จะเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล หากข้อมูลที่นำมาไม่ถูกต้องก็จะเกิดประเด็นคำถามใหม่ๆ เกิดขึ้นให้ผู้นำเสนอได้เกิดกระบวนการคิดทบทวนใหม่ ผู้สอนมีหน้าที่คอยควบคุมไม่ให้คำถามหรือความคิดเห็นออกนอกประเด็นเนื้อหาที่เรียน หากไม่มีเพื่อนร่วมชั้นถามครูอาจจะเริ่มคำถามเพื่อสร้างบรรยากาศการสอบถามในห้องเรียน

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล เป็นการประเมินผลกิจกรรมทั้งหมดที่ผู้เรียนได้ทำมาทุกขั้นตอน โดยการประเมินผลต้องทำให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ประเมินโดยการสอบวัด ทำแบบฝึกหัด เป็นต้น 2) ด้านทักษะ เป็นการประเมินด้านความสามารถของผู้เรียน โดยใช้รูปแบบรูบริก (Rubric) ในการประเมินผู้เรียน และ 3) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ใช้รูปแบบรูบริกคล้ายกับการประเมินด้านทักษะ เพื่อให้ได้คุณภาพของผู้เรียนที่เป็นมาตรฐาน

3. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค้เป็นฐานของนักศึกษาพยาบาล

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์และคิดอย่างสร้างสรรค์มีความสำคัญอย่างมากในวิชาชีพพยาบาล ดังนั้นบทความนี้ผู้เขียนจึงนำเสนอกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค้เป็นฐานในนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่นน หัวข้อการพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีปัญหา รายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนโดย CBL	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
ขั้นตอนที่ 1 การกระตุ้นความสนใจ	<ol style="list-style-type: none"> เปิดวิดีโอทัศน์ทารกแรกเกิดที่คลอดมามีปัญหาสุขภาพ และบรรยายการขึ้นฝักปฏิบัติงานจริงและประสบการณ์การดูแลทารกแรกเกิดที่ผู้เรียนจะต้องได้เจอในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่นน เพื่อกระตุ้นความสนใจแก่ผู้เรียน ผู้สอนพาผู้เรียนขึ้นฝักบนหอผู้ป่วยเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นสภาพปัญหาของผู้ป่วยจริง 	<ol style="list-style-type: none"> เปิด โอกาสให้ผู้เรียนซักถามประสบการณ์ข้อสงสัยที่มีต่อวิดีโอทัศน์ประสบการณ์ที่ผู้สอนได้บรรยาย หรือสภาพของผู้ป่วยที่ผู้เรียน ได้พบเห็นจริง
ขั้นตอนที่ 2 ตั้งปัญหาและแบ่งกลุ่มตามความสนใจ	<ol style="list-style-type: none"> ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนตั้งปัญหาการดูแลหรือการพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีปัญหาสุขภาพในแต่ละโรค ผู้สอนให้ผู้เรียนจับกลุ่มอย่างอิสระตามปัญหาการพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีปัญหาสุขภาพในแต่ละโรคที่ผู้เรียนสนใจ โดยกำหนดให้กลุ่มมีจำนวนสมาชิกไม่เกิน 4 คน ภายในห้องเรียนสามารถมีกลุ่มที่ทำเนื้อหาการพยาบาลทารกแรกเกิดมีปัญหาในโรคที่ซ้ำกันได้ ผู้สอนชี้แจงมอบหมายงานให้แก่ผู้เรียนคือ การค้นคว้าอิสระในการให้การพยาบาลเด็กทารกแรกเกิดที่มีปัญหาสุขภาพในแต่ละโรค การนำเสนอผลการค้นคว้าอิสระ เลือกงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบการนำเสนอ โดยผู้สอนไม่กำหนดรูปแบบของการนำเสนอ 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้เรียนกำหนดปัญหาสุขภาพของทารกแรกเกิดที่ตนเองสนใจจะศึกษาค้นคว้า ดำเนินการแบ่งกลุ่มตามปัญหาสุขภาพของทารกแรกเกิดตามโรคที่ตนเองสนใจ โดยกำหนดจำนวนสมาชิกในกลุ่มไม่เกิน 4 คน สมาชิกในกลุ่มพูดคุยเหตุผลที่ตนเองสนใจ และดำเนินการวางแผนการทำงานศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางการพยาบาลทารกแรกเกิดที่กลุ่มตนเองได้รับมอบหมาย

ขั้นตอนการจัดการ เรียนโดย CBL	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
<p>ขั้นตอนที่ 3 ค้นคว้าและคิด</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลของโรคของทารกแรกเกิดภายในระยะเวลาที่กำหนด 2. ผู้สอนเดินตามกลุ่ม เพื่อคอยให้คำปรึกษาในแต่ละกลุ่มที่มีคำถามหรือปัญหาสงสัย 3. ผู้สอนตอบคำถามด้วยคำถามเมื่อผู้เรียนมีคำถามสงสัยถามผู้สอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง 4. ผู้สอนไม่ตัดสินผู้เรียนว่าสิ่งที่ผู้เรียนค้นคว้า หรือคิดมานั้นถูกต้องหรือไม่ ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจด้วยตนเอง 5. ผู้สอนแนะนำแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และนำเชื่อถือให้กับผู้เรียน เช่น หนังสือ เว็บไซต์ แหล่งงานวิจัย เป็นต้น 6. ผู้สอนเสริมแรงเมื่อผู้เรียนทำการวิเคราะห์เนื้อหาได้ดี 7. ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยให้ทุกคนอยากมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนแบ่งงานกันภายในกลุ่มเพื่อค้นคว้าเนื้อหา ปัญหาข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลของทารกแรกเกิดของโรคที่ตนเองสนใจ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. ผู้เรียนศึกษาข้อมูล ทำความเข้าใจเนื้อหาปัญหาของโรค พยาธิสภาพของโรค สาเหตุ อาการ ปัญหาข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3. ผู้เรียนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา พยาธิสภาพของแต่ละโรค การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผนการพยาบาลที่ครอบคลุมอย่างเป็นองค์รวม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา 4. สรุปผลการค้นคว้าและการคิดวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมดที่กลุ่มได้ค้นคว้า ร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่ม 5. ภายในกลุ่มทำการวางแผนการนำเสนอ และจัดทำสื่อเพื่อใช้สำหรับนำเสนอผลการค้นคว้าและคิดวิเคราะห์เนื้อหา โดยไม่จำกัดการสร้างรูปแบบการนำเสนอ
<p>ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานของกลุ่มที่ได้ค้นคว้าและคิดวิเคราะห์ 2. ผู้สอนต้องไม่แทรกแซงระหว่างที่ผู้เรียนนำเสนอ 3. ผู้สอนควบคุมไม่ให้เนื้อหา คำถามหรือความคิดเห็นออกนอกประเด็นเนื้อหาที่เรียน 4. หากผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการนำเสนอ ไม่มีการแสดงความคิดเห็น หรือมีคำถาม ผู้สอนทำการกระตุ้นผู้เรียน โดยผู้สอนอาจจะทำการเริ่มถาม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนนำเสนอผลงานกลุ่มที่ตนเองได้ค้นคว้ามาอย่างอิสระ ตามรูปแบบการนำเสนอที่วางแผนไว้ 2. ผู้เรียนภายในห้องเรียนสอบถามคำถาม หรือแสดงข้อเสนอแนะในเนื้อหาที่กลุ่มผู้เรียนได้นำเสนอ 3. ผู้นำเสนออภิปรายข้อมูลจากคำถามผู้เรียนภายในห้องเรียน

ขั้นตอนการจัดการเรียนโดย CBL	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
	คำถาม เพื่อสร้างบรรยากาศในการสอบถามในห้องเรียน 5. ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยให้ทุกคนอยากมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือถามคำถาม	
ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล	1. ผู้สอนให้ผู้เรียนในห้องประเมินเพื่อนในการนำเสนอผลงาน คุณภาพของผลงาน การตอบคำถามของผู้การนำเสนอ โดยการสะท้อนคิด 2. ผู้สอนให้ผู้เรียนภายในกลุ่มประเมินผลงานการค้นคว้าที่ตนเองได้นำเสนอ การนำเสนอ โดยการสะท้อนคิด 3. ผู้เรียนทำการสรุปสิ่งที่ผู้เรียนทำได้ดี และสิ่งที่ผู้เรียนต้องพัฒนาในแต่ละกลุ่ม 4. ผู้สอนให้ผู้เรียนประเมินผู้เรียนภายในกลุ่มโดยการประเมินทักษะการทำงานร่วมกันภายในกลุ่ม โดยการทำแบบประเมิน 5. ผู้สอนทำการทดสอบความรู้ของผู้เรียนโดยมอบหมายให้ผู้เรียนทำการสรุปแผนผังความคิดของการพยาบาลทารกแรกเกิดของแต่ละโรคที่ผู้เรียนนำเสนอ 6. ผู้สอนประเมินกระบวนการทำงานกลุ่มของผู้เรียนแต่ละกลุ่มตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 จนถึงขั้นตอนสุดท้าย เพื่อประเมินพัฒนาการของผู้เรียน	1. ผู้เรียนภายในกลุ่มประเมินการทำงานกลุ่มของตนเอง โดยการทำแบบประเมิน 2. ผู้เรียนภายในห้องทำการประเมินเพื่อนในการนำเสนอผลงาน โดยการสะท้อนคิด 3. ผู้เรียนประเมินผลงานกลุ่มผลงานการค้นคว้าที่ตนเองได้นำเสนอ โดยการสะท้อนคิด บอกจุดแข็ง จุดอ่อนของผลงานการค้นคว้าของตนเอง และบอกวิธีพัฒนาผลงานของกลุ่มตนเอง

3. ประโยชน์ของการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบ การสร้างสรรค์เป็นฐาน ในการศึกษาพยาบาล

การจัดการเรียนการสอนโดยนำรูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐานมาใช้ในการศึกษาทางการพยาบาล พบว่าการเรียนในรูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐานช่วยให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการทางความคิด โดยเฉพาะทักษะการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนสามารถมองเห็นปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นได้ ผ่านการสังเกต การคิด ผู้เรียนจะบ่มเพาะความสงสัย เก็บความสงสัยที่มีไปค้นคว้า สะสมจนมาเป็นความคิดสร้างสรรค์ หาแนวคิดแปลกใหม่เพิ่มมากขึ้นในการ

แก้ปัญหา ค้นหาสาเหตุของความบกพร่อง ความไม่สมบูรณ์ของปัญหา ปรับปรุงแก้ไขปัญหา ต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ โดยการระดมสมองจากคนในกลุ่มทีม การพูดคุยปัญหาที่เหมือนกัน สนใจในสิ่งเดียวกัน ร่วมกันพัฒนา งาน นำเสนองานผลงานออกมา โดยมีการใช้ความรู้เดิม ความรู้ใหม่ มาประยุกต์ร่วมกัน สร้างเป็นความรู้ของตนเอง

นอกจากผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์แล้วยังพบว่า หลังจากใช้รูปแบบการสร้างสรรคเป็นฐาน ในผู้เรียนพยาบาลยังพัฒนาทักษะด้านการค้นหาหาความรู้ ผู้เรียนได้ค้นหาสืบค้นความรู้ใหม่จากแหล่งสืบค้น ข้อมูลใหม่ๆ ที่น่าเชื่อถือในสิ่งที่ตนเองสงสัย ต่อยอดความรู้เดิมกับความรู้ที่สืบค้น โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยให้ คำแนะนำ ช่วยพัฒนาด้านทักษะการทำงานเป็นทีม เนื่องจากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างสรรคเป็น ฐานมีการแบ่งกลุ่มตามความสนใจของผู้เรียนเพื่อค้นหาข้อมูลและสร้างสรรค์ผลงาน จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะ ของการทำงานเป็นทีม รู้จักบทบาทของผู้นำและผู้ตามภายในทีม แบ่งหน้าที่กันทำงาน และช่วยพัฒนาด้านทักษะ ด้านการสื่อสาร โดยมีการสื่อสารการทำงานภายในกลุ่ม ร่วมมือกันทำงานภายในกลุ่มเพื่อผลิตผลงานขึ้นมา ซึ่งสอดคล้องกับ วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ (2562) และ Hopper (2018) กล่าวว่า รูปแบบในการพัฒนาทักษะของผู้เรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ การสอนในรูปแบบการสร้างสรรคเป็นฐาน เป็นการฝึกฝนทักษะการ คิดสร้างสรรค์ ผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอความคิด สามารถนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงาน หรือนวัตกรรมที่ผู้เรียนได้ 2) ทักษะด้านการค้นหาหา ความรู้ ปัจจุบันเทคโนโลยีมีการพัฒนาให้ทันสมัย ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลออนไลน์ได้ง่าย และสะดวกในการ ค้นหาข้อมูล แต่การเข้าถึงข้อมูลของผู้เรียนอาจจะต้องได้รับการดูแลให้เข้าถึงแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและ ถูกต้อง รูปแบบการสร้างสรรคเป็นฐานจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านการค้นหาข้อมูลในแหล่งข้อมูลที่มีความ น่าเชื่อถือ 3) ทักษะด้านการสื่อสาร ผู้เรียนจะต้องทำงานเป็นกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่การทำงานภายในกลุ่ม ซึ่งการ ทำงานกลุ่มต้องอาศัยการสื่อสาร ประสานงานกันภายในกลุ่ม เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ หากภายใน กลุ่มมีการสื่อสารและประสานงานที่ดี การทำงานภายในกลุ่มย่อมมีความราบรื่น ผลงานที่ได้ย่อมมีประสิทธิภาพที่ดี 4) ทักษะการทำงานเป็นทีม ผู้เรียนมีการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อมุ่งที่จะทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ โดยภายในกลุ่มจะมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคน ภายในกลุ่มจะมีการประสานความ ร่วมมือกันภายในกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อผลิตออกมาเป็นผลงานนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ

บทสรุป

การจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการสร้างสรรคเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยมีผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง ในการศึกษาทางการพยาบาลได้มีการนำการรูปแบบการสร้างสรรคเป็นฐานมาประยุกต์ใช้ แต่อาจ ไม่ได้มีขั้นตอนที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการฝึกฝนกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ ผลิตผลงานนำเสนอในชั้น เรียนและต่อยอดเพื่อผลิตผลงานนวัตกรรมทางการพยาบาล การจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค เป็นฐานจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้นั้นต้องประกอบด้วย กระบวนการและบรรยากาศที่เหมาะสม ต่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยมีขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกระตุ้นความสนใจ 2) ตั้งปัญหาและแบ่งกลุ่มตามความสนใจ 3) ค้นหาและคิด 4) นำเสนอ และ 5) การ

ประเมินผล ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทจากการสอนบรรยายเนื้อหาเป็นผู้สนับสนุน คอยให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อกลุ่มต้องการความช่วยเหลือ ตอบคำถามด้วยคำถาม กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ผู้เรียนมีหน้าที่ในการค้นหาคำตอบตามปัญหาที่ตนเองสงสัย ค้นคว้า คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ สร้างสรรค์ผลงานออกมาเพื่อนำเสนอ การสอนรูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐานควรนำมาปรับใช้กับการศึกษาด้านการพยาบาล เพื่อช่วยให้นักศึกษาพยาบาลได้มีการฝึกฝนทักษะการคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่เริ่มต้น ปลูกฝังกระบวนการคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำทักษะการคิดสร้างสรรค์ที่ได้ไปต่อยอดในการพัฒนาวิชาชีพให้มีความก้าวหน้าและยั่งยืนต่อไป นอกจากนี้การสอนรูปแบบการสร้างสรรค์เป็นฐานยังช่วยพัฒนาทักษะด้านการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล ทักษะการสื่อสาร ทักษะการนำเสนอ ผลงาน ทักษะการสืบค้นข้อมูล โดยผู้สอนเองต้องให้อิสระแก่ผู้เรียนในการเลือกค้นคว้าในสิ่งที่ตนเองต้องการรู้ เพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และที่สำคัญยังช่วยพัฒนาทักษะการคิด โดยเน้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลงานนำเสนอในชั้นเรียนของตนเองตามรูปแบบที่ตนเองคิดและค้นคว้า และนำทักษะการคิดสร้างสรรค์ที่ได้ไปต่อยอดการพัฒนานวัตกรรมทางการพยาบาลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มความรู้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (2563). *คู่มือองค์ความรู้การจัดการเรียน แบบ Active Learning ด้วยวิธีการ CBL (Creativity Based Learning)*. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2565, จากวิกิพีเดีย <https://elcls.ssru.ac.th>
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. (2563). *การจัดการความรู้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน CBL*. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2565, จากวิกิพีเดีย <https://human.pcru.ac.th>
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135 ตอนที่ พิเศษ 1 ง, หน้า 7-19.
- วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ และวรวรรณ นิมิตพงษ์กุล. (2562). *สอนสร้างสรรค์ เรียนสนุกยุค 4.0*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์. (2558). การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity-based Learning (CBL). *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้*, 1(2), 23-37.
- วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์. (2562). *สอนสร้างสรรค์เรียนสนุกยุค 4.0+*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สมศักดิ์ คลประสิทธิ์. (2564). แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21. *คุรุสภาวิทยาจารย์*, 2(1), 1-15.
- สิริพัทธ์ เกษฎาภิโรจน์. (2560). กระบวนการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานในกระบวนการวิชา CEE2205 (ความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็ก). *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 32(2), 1-8.
- สุนทรินทร์ ทองไสย. (2558). พยาบาลกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี*, 27(1), 112-119.

- อนรรฆ สมพงษ์ และลดาวัลย์ มะลิไทย. (2560). การศึกษาการจัดการเรียนการสอน โดยวิธีการสอนแบบ
สร้างสรรค์เป็นฐาน (*Creativity Based Learning: CBL*) ในรายวิชาการศึกษาเอกสารและหลักฐานทาง
ประวัติศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม
2565, จากวิกิพีเดีย <https://www.slideshare.net>
- Amabile, T. M. (2013). *Componential theory of creativity*. Retrieved from [http://www.hbs.edu/faculty/
Publication% 20Files/12-096.pdf](http://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/12-096.pdf)
- Hopper M.K. (2018). Alphabet Soup of Active Learning: Comparison of PBL, CBL, and TBL. *HAPS Educator*,
22(2): 144-149. doi: 10.21692/haps.2018.019
- Phuangphae, P. (2017). Creativity-based learning in Social Studies. *International (Humanities, Social
Sciences and Arts)*, 10(5), 365-374.